

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

فِرْدَہ فِرْہَنگ مَعْنای سَبک

دیک هدیج
ترجمه علی صباغی

هو الخالق.

خرده فرهنگ: معنای بیک

دیک هبديج

ترجمهٔ علی صباغی

سرشناسه	هبدیج، دیک، ۱۹۵۱ - م. Hebdige, Dick
عنوان و نام پدیدآور	خرده فرهنگ: معنای سبک/ نویسنده دیک هبدیج؛ مترجم علی صباغی
مشخصات نشر	تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	۱۹۹ ص: ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
فروست	فرهنگ و جامعه.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۵۲-۱۱۶-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	عنوان اصلی: Subculture : the meaning of style, 1991.
موضوع	نوجوانان و جوانان -- انگلستان Youth -- Great Britain
موضوع	خرده فرهنگ -- انگلستان Subculture -- Great Britain
شناسه افزوده	صباغی، علی، ۱۳۵۳ - ، مترجم
شناسه افزوده	پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
رده بندی کنگره	۱۳۹۷ ۸۸۲ الف/ HQ۷۹۹
رده بندی دیویی	۵۰۳/۲۴۹۰۵۳۲
شماره کتابشناسی ملی	۵۲۹۷۴۳۷

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

عنوان: خرده فرهنگ: معنای سبک

نویسنده: دیک هبدیج

مترجم: علی صباغی

ویراستار: عبدالرحمان سرلک

طراح جلد: وحید بهرامی

صفحه‌آرا: حسین آذری

نوبت چاپ: اول- تابستان ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۵۲-۱۱۶-۱

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
دانش کتاب و ارتباطات

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات محفوظ است.

در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولی عصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
صندوق پستی: ۶۲۷۴ - ۱۴۱۵۵. تلفن: ۸۸۹۰۲۲۱۳. دورنگار: ۸۸۸۹۳۰۷۶. Email: nashr@ricac.ac.ir

بنیان‌های مطالعات فرهنگی (۲)۔

فهرست مطالب

۱	سخن ناشر.....
۳	سخن سردبیر.....
۷	تقدیر و تشکر.....
۹	مقدمه.....

فصل اول: از فرهنگ تا هژمونی

۱۳	فرهنگ.....
۱۷	بارت، اساطیر و نشانگان.....
۲۰	ایدئولوژی: یک رابطه زیسته.....
۲۵	هژمونی: تعادل در حال حرکت.....

بخش اول: چند مطالعه موردی

فصل دوم

۳۳	۳ آوریل ۱۹۸۹، مراکش.....
۳۳	تعطیلات زیر آفتاب: آقای راتن موفق می شود.....
۳۴	یک فاکتور ترسناک، نهایی و نامطلوب برای افت بریتانیا.....
۳۷	ملالت در بابل.....

فصل سوم

۴۳	بازگشت به آفریقا.....
۴۷	راه‌حل فرقه راستافر.....
۴۹	رگی و فرقه راستافری.....
۵۵	مهاجرت: عبور دوباره.....

فصل چهارم

- هیپسترز، بیتز و تدی بویز..... ۶۳
سردی خانگی: سبک گروه مدها..... ۷۱
پوست سفید، نقاب سیاه..... ۷۵
راک پرزرق و برق و صدا: اردوگاه آلبینو و انحراف از مسیرها..... ۸۰
ریشه‌های سفیدشده: پانک و قومیت سفیدپوست..... ۸۳

بخش دو: یک خوانش

فصل پنجم

- کارکرد خرده فرهنگ..... ۹۷
خاص بودگی: دو نوع تدی بویز..... ۱۰۶
منابع سبک..... ۱۱۱

فصل ششم

- خرده فرهنگ: شکافی غیرطبیعی..... ۱۱۷
دو شکل از اختلاط..... ۱۲۰
فرم کالایی..... ۱۲۲
فرم ایدئولوژیک..... ۱۲۴

فصل هفتم

- سبک به مثابه بیان آگاهانه..... ۱۳۱
سبک به مثابه سرهم بندی..... ۱۳۴
سبک در انقلاب: سبک انقلابی..... ۱۳۸

فصل هشتم

- سبک به مثابه همسانی..... ۱۴۷
سبک به عنوان عمل دلالت..... ۱۵۲

فصل نهم

- بسیار خوب، آن فرهنگ است، اما آیا هنر هم هست؟..... ۱۶۵
نتیجه گیری..... ۱۷۳
فهرست منابع..... ۱۸۳

سخن ناشر

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات با هدف رفع نیازهای پژوهشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نزدیک به دو دهه است که با رویکرد مسئله‌محوری به دنبال شناخت مشکلات حوزه فرهنگ و هنر، شناسایی قابلیت‌ها و ظرفیت‌ها و ارائه راهبردها و راهکارهای مناسب برای حل مشکلات و نیز توسعه قابلیت‌ها در مسیر تعالی فرهنگی کشور است. این پژوهشگاه، با سه پژوهشکده فرهنگ، پژوهشکده هنر و پژوهشکده ارتباطات در تعامل و همکاری با صاحب‌نظران و اندیشمندان حوزه فرهنگ و هنر، ضمن اجرا و نظارت بر طرح‌های پژوهشی مورد نیاز، اقدام به برگزاری نشست‌ها، همایش‌های علمی، جلسات نقد و گفتگو و نیز جشنواره پژوهش فرهنگی سال می‌نماید.

علاوه بر این، دفتر طرح‌های ملی پژوهشگاه نیز، به‌عنوان متولی انجام مطالعات فرهنگی و اجتماعی در سطح ملی، ضمن اجرای نظرسنجی‌های موردنیاز، به اجرای پیمایش‌های ملی نظیر پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان؛ مصرف کالاهای فرهنگی؛ سواد رسانه‌ای؛ وضعیت فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی جامعه ایران و سنجش سرمایه اجتماعی کشور اقدام می‌نماید.

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، تلاش دارد تا مجموعه دستاوردهای پژوهشی خود را با هدف تحقق عدالت فرهنگی و دسترسی همه پژوهشگران و سیاست‌گذاران فرهنگی کشور، منتشر نماید. از این رو انتشارات پژوهشگاه طی مدت فعالیت خود تاکنون، آثار پژوهشی متعدد و متنوعی را در قالب «کتاب»، «گزارش پژوهش»، «گزارش نظرسنجی» و «گزارش راهبردی» منتشر کرده است. پژوهشگاه همچنین، انتشار فصلنامه علمی پژوهشی «مطالعات فرهنگ ارتباطات» و نیز چاپ آثار برگزیده جشنواره فرهنگی سال را در کارنامه خود دارد. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ضمن استقبال، تعامل، همکاری و همفکری با استادان، نخبگان و پژوهشگران حوزه فرهنگ، هنر و رسانه، امیدوار است با انتشار دستاوردهای پژوهشی خود بتواند به «مرجع پژوهش» در حوزه فرهنگ و هنر ایران و نیز پایگاهی برای اندیشمندان و دلسوزان این عرصه تبدیل شود.

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

سخن سردبیر

کاملاً واضح است ما در دوران تحولات اجتماعی سریع‌السير و افراطی زندگی می‌کنیم، اما به‌راحتی نمی‌توان این واقعیت را درک کرد که چنین تغییری ناگزیر ماهیت قواعدی را که بازتاب جامعهٔ ماست و به شکل‌گیری آن کمک می‌کند، تحت تأثیر قرار می‌دهد.

با این حال این امر هیچ‌جا آشکارتر از حوزهٔ کانونی مطالعات ادبی نیست. اینجا، میان تعداد زیادی از دانشجویان در تمام سطوح تحصیلی، حذف پیش‌فرض‌هایی که تکیه‌گاه اصول ادبی در شکل متعارف خود هستند، اصل ثابت‌شده‌ای می‌نماید. سبک‌ها و مقوله‌های موروثی از منظری دیگر تناسبی با واقعیت تجربه‌شده توسط نسل جدید ندارند.

مجموعه کتاب‌های نیواکسنتس^۱ پاسخ مثبت به ابتکار عمل ناشی از چنین وضعیتی است. هر مجلد از این مجموعه به جای مقاومت در برابر فرایند تغییر به دنبال تشویق آن و به جای تقویت مرزهایی که در حال حاضر معرف ادبیات و مطالعهٔ آکادمیک آن هستند، به دنبال گسترده‌تر کردن آن مرزهاست.

برخی از حوزه‌های مهم مرتبط بلافاصله خود را عرضه می‌کنند.

---

1. New Accents

در نقاط مختلف جهان روش‌های جدید تجزیه و تحلیل که نتایج آن‌ها نشان می‌دهد چشم‌انداز انگلیسی-آمریکایی موروثی ما محدود است، توسعه یافته‌اند. مفاهیم جدیدی از فرم و سبک‌های ادبی ارائه شده است. مفاهیم جدیدی درباره ماهیت خود ادبیات و چگونگی بیانگری آن در دسترس است. دیدگاه‌های جدید، نقش ادبیات در ارتباط با شکوفایی جامعه. مجموعه کتاب‌های نیواکستنس قصد دارد مهم‌ترین این دیدگاه‌ها را شرح دهد و نقد کند.

در زمینه گسترده مطالعه ارتباطات انسانی، هرچه بیشتر بر ماهیت و عملکرد رسانه‌های الکترونیکی جدید تأکید شده است. مجموعه کتاب‌های نیواکستنس می‌کوشد چالش‌هایی را که این رسانه‌ها برای حالت سنتی پاسخ انتقادی ارائه می‌کنند، شناسایی و درباره‌شان بحث کند.

علاقه مشابه مجموعه کتاب‌های نیواکستنس به ارتباطات نشان می‌دهد که این مجموعه نیز باید در تحقیقات حوزه‌های انسان‌شناسی و جامعه‌شناختی گسترده‌تر که از آغاز به بررسی دقیق طبیعت هنر و رابطه‌اش با شیوه زندگی پرداخته‌اند، مشارکت کند. این امر در نهایت مستلزم توجه به برخی از فعالیت‌هایی است که دوره معاصر در جامعه ما از عرصه معتبر فرهنگ حذف شده‌اند.

در نهایت، همان‌طور که عنوان مجموعه کتاب‌های نیواکستنس (لهجه‌های جدید) نشان می‌دهد، یکی از اهداف این مجموعه در رویکردهای معاصر بررسی زبان است و دغدغه همیشگی این سری بررسی گسترده‌ای است که در آن حوزه‌های مطالعات زبان‌شناختی می‌توانند زمینه‌های ادبی خاص را روشن کنند. با این حال کتاب‌هایی با این حوزه علاقه خاص، هیچ دانش فنی قبلی را از جانب خوانندگان خود پیش فرض نمی‌گیرند و هدفشان صرفاً تمرین زبان‌شناختی مناسب برای درک این موضوع دم‌دستی به جای ورود به مسائل نظری کلی خواهد بود.

هر جلد از این مجموعه کتاب‌ها تلاش می‌کند پیشرفت‌های قابل توجه در زمینه مربوط را به صورت عینی و بی‌طرفانه ارائه کند و همچنین گزارشی از دیدگاه‌های خود نویسنده درباره موضوع را فراهم آورد. هرکدام یک کتاب‌شناسی ارزشمند فراهم می‌آورد که برای مطالعه بیشتر راهنمای خوبی خواهد بود و در حالی که هر یک از این کتاب‌ها در درجه اول بر مسائل مربوط به حوزه خاص خود متمرکز می‌شود، می‌توان امیدوار بود که یک نوع گفت‌وگو بین آن‌ها ایجاد شود: گفت‌وگویی که شاید لهجه‌های آن گفتمان متمایز آینده را نشان دهد.

ترنس هاوکس

تقدیر و تشکر

بسیاری از افراد به روش‌های مختلف در نوشتن این کتاب کمک کرده‌اند. من باید به طور خاص از جسیکا پیکارد و استوارت هال تشکر کنم که سخاوتمندانه وقت گذاشتند و نسخه دست‌نویس این کتاب را خواندند و درباره آن اظهار نظر کردند. همچنین از کارکنان و دانشجویان دانشگاه بیرمنگام، مرکز مطالعات فرهنگی معاصر و از جف هرد در دانشکده پلی‌تکنیک ولورهمپتون به خاطر در جریان گذاشتن من در باب مباحث مربوط تشکر می‌کنم. همچنین مایلم از خانم اریکا پیکارد برای اختصاص وقت و مهارت بسیار در آماده‌سازی این نسخه دست‌نویس تشکر کنم. در نهایت، از دافی، مایک، دان و بریدی برای زندگی کردن زیر چتر قانون و خارج از دسته‌بندی‌ها در سال‌های متوالی، تشکر می‌کنم.

خرده‌فرهنگ و سبک

من موفق شدم حدود بیست عکس پیدا کنم و با خرده‌نان جویده‌شده آن‌ها را پشت برگه مقوایی مقررات زندان که به دیوار آویزان بود، بچسبانم. برخی از عکس‌ها را با تکه سیم‌هایی برنجی که سرکارگر برایم می‌آورد و قرار است با آن مهره‌های شیشه‌ای رنگی را نخ کنم، روی دیوار نصب می‌کنم. با استفاده از همان مهره‌ها که زندانیان سلول بغلی با آن تسیح دورگردن برای مراسم تدفین می‌سازند، من برای مجرم‌ترین‌ها قاب‌هایی شبیه ستاره ساخته‌ام. در شب، همین که پنجره را رو به خیابان باز می‌کنی، من پشت کاغذ مقررات را به سمت خودم می‌گیرم. لبخندها و پوزخندها، به یک اندازه بی‌امان، از تمام سوراخ‌ها درون من می‌آیند... آن‌ها کارهای کوچک مرا در سلول تماشا می‌کنند (ژنه، ۱۹۶۶ الف).

در صفحات آغازین *ثیف ژورنال*^۱، ژان ژنه توضیح می‌دهد چگونه پلیس اسپانیا در جریان یک حمله یک پماد وازلین را که در وسایل اوست، ضبط می‌کند. این «شیء کثیف و اسف‌بار» که اعلام هم‌جنس‌گرایی

---

1. The Thief's Journal

به جهان است، برای ژنه نوعی تضمین می‌شود - نشانه‌ای از یک لطف نهانی که به‌زودی مرا از تحقیر نجات داد- از کشف این وازلین با خنده در دفتر ثبت کلانتری استقبال می‌شود و پلیس به‌رغم حس کردن بوی سیر، عرق و روغن اما... همچنان مصمم در یقین اخلاقی خود، ژنه را به باد کنایه‌های خصمانه و توهین‌آمیز می‌گیرد. نویسنده هم (هرچند دردناک) به خنده آن‌ها ملحق می‌شود، اما بعد، در سلول خود، «تصویر پماد وازلین هرگز مرا ترک نکرد».

«مطمئن بودم که این شیء ضعیف و ناچیز موضع خود را در برابر آن‌ها حفظ می‌کند. با حضور صرف خود قادر خواهد بود تمام پلیس‌ها را در جهان عذاب دهد؛ این شیء، تحقیر، نفرت و خشم سفید و قوی را بر خود آوار خواهد کرد» (ژنه، ۱۹۶۷).

من برای آغاز بحث این نوشته‌ها را از ژنه انتخاب کردم؛ زیرا او بیش از هرکس هم در زندگی، هم در هنر خود مفاهیم براندازنده سبک را کاویده است. من باید پیوسته به موضوع‌های اصلی ژنه بازگردم: وضعیت و معنای شورش، ایده سبک به‌عنوان شکلی از امتناع، تعالی دادن جرم در هنر (حتی اگر در مورد مطالعه حاضر، «جرائم» فقط شکستن قوانین اجتماعی باشند). ما نیز مانند ژنه به خرده‌فرهنگ علاقه‌مندیم به اشکال و آداب و رسوم بیانی گروه‌های فرودست تدی بویز، مدها و دوستداران راک، مردان موکوتاه و پانک که یک‌بار طرد و محکوم و دوباره مقدس می‌شوند و در زمان‌های مختلف گاه به‌عنوان تهدید علیه نظم عمومی و گاه به‌عنوان دلچک‌های بی‌ضرر با آن‌ها رفتار می‌شود. ما نیز مانند ژنه شیفته پیش‌پافتاده‌ترین اشیاء هستیم مانند یک سنجاق قفلی، کفش نوک‌تیز، یک موتورسیکلت که باین‌همه، مانند پماد وازلین بعد نمادین به خود گرفته‌اند و به داغ ننگ و نشانه یک تبعید خودخواسته بدل می‌شوند. درنهایت، ما باید مانند ژنه به دنبال بازسازی دیالکتیک عمل و عکس‌العملی باشیم که این اشیاء را معنی‌دار کرده است. چون

همان‌طور که تعارض تمایلات جنسی «غیرطبیعی» ژنه و خشم «مشروع» پلیس را می‌توان در یک شیء واحد خلاصه کرد، می‌شود انعکاس تنش گروه‌های فرادست و فرودست را در سطح خرده‌فرهنگ یافت؛ یعنی در سبک‌های ساخته‌شده از اشیای پیش‌پافتاده که معنای دوگانه دارند. از یک طرف، آن‌ها «آدم‌های متعارف» را پیش از حضور یک چیز شوم به جهان هشدار می‌دهند حضور تفاوت و بر خود سوءظن مبهم، خنده مضطرب و «خشم سفید و گنگ» را هموار می‌کنند. از سوی دیگر، برای کسانی که آن‌ها را به تمثال بدل می‌کنند، کسانی که آنان را به‌عنوان کلمات یا به‌عنوان نفرین استفاده می‌کنند، این اشیا نشانه‌هایی از هویت ممنوع و منابع ارزش می‌شوند. ژنه که تحقیر خود را توسط پلیس به یاد می‌آورد، تسلائی خود را در وازلین می‌یابد. وازلین نماد «پیروزی» او می‌شود؛ «من ترجیح می‌دادم خون بریزم تا آن شیء مسخره را انکار کنم» (ژنه، ۱۹۶۷).

بنابراین، معنای خرده‌فرهنگ همیشه محل اختلاف است و سبک، حوزه‌ای است که در آن تعاریف متضاد با نیروی چشم‌گیر باهم تصادم دارند. در نتیجه، بخش اعظم این کتاب صرف توصیف روندی می‌شود که در آن اشیا باید به‌عنوان «سبک» در خرده‌فرهنگ مکرراً احراز معنی کنند؛ مثل رمان‌های ژنه، این روند با جرم علیه نظم طبیعی آغاز می‌شود، هرچند در این مورد ممکن است انحراف واقعاً کوچک به نظر برسد مثلاً مدل موی بالا زده‌شده، تملک یک موتور اسکوتر یا یک نوار ضبط یا نوع خاصی از کت و شلوار اما نهایتاً به ایجاد سبک از طریق ژست تمبرد یا تحقیر و لبخند، یا استهزا می‌انجامد. این، نوعی امتناع است. من مایلیم فکر کنم این امتناع ارزشش را دارد و این که این ژست‌ها معنی‌دار هستند، این که لبخندها و پوزخندها ارزش براندازنده دارند، حتی اگر در تحلیل نهایی، آن‌ها در حد عکس‌گانگسترهای مدل در سلول ژنه فقط طرف تیره‌تر قوانین و مقررات و نقاشی دیواری‌های زندان باشند.

با این حال، نقاشی‌های دیواری، خوانش جذابی ارائه می‌کنند. آن‌ها

توجه را جلب می‌کنند؛ هم بیان ناتوانی، هم بیان نوعی قدرت‌اند: قدرت تخریب. نورمن میلر دیوارنوشته را حضور شما بر حضور آن‌ها می‌نامد... که نام مستعار خود را بر صحنه آن‌ها می‌آویزد (میلر، ۱۹۷۴). در این کتاب من تلاش می‌کنم مفهوم دیوارنوشته را کشف کنم و معانی نهفته در سبک‌های مختلف جوانان پس از جنگ را بیرون بکشم، اما قبل از این که به خرده‌فرهنگ‌های فردی بپردازیم، ابتدا باید اصطلاحات کلی را تعریف کنیم. واژه «خرده‌فرهنگ» آمیخته با رمز و راز است. این واژه حاکی از رازآلودگی، سوگندهای ماسونی و یک دنیای زیرزمینی است. این واژه همچنین مفهوم بزرگ‌تر و به همان اندازه پیچیده «فرهنگ» را تداعی می‌کند؛ بنابراین گفتار خود را باید با مفهوم فرهنگ آغاز کنیم.

دبک هدیچ به عنوان یکی از نخستین فارغ‌التحصیلان مکتب مطالعات فرهنگی بیرمنگام، با نوشتن کتابی با عنوان «خرده فرهنگ: معنای سبک»، مفهوم جامعه‌شناختی گروه‌ها و رفتار جوانی که عمدتاً در قالب کژروی ارائه می‌شد را متحول ساخت و به سوی نظریه‌پردازی درباره خرده‌فرهنگ و رفتار خرده‌فرهنگی در قالب انتخاب سبک پوشش، آرایش و مهم‌تر از همه موسیقی خاص و متمایز با دیگران که شامل فرهنگ بزرگترها یا والدین، فرهنگ رسمی و هژمونیک جامعه و دیگران رقیب بود حرکت کرد. هدیچ با ارائه چارچوب نظری برخاسته از منظومه فکری چپ و به‌طور خاص اندیشه‌های آنتونیو گرامشی، به بررسی هوردی خرده‌فرهنگ پانک‌ها در بریتانیای پس از جنگ می‌پردازد. با خوانش مهمترین ایده‌های کتاب، می‌توان اهمیت زمینه تاریخی و انضمامی شکل‌گیری و نمو خرده‌فرهنگ‌های جوانان سفید طبقه کارگری انگلیسی را دریافت.

